

Kisanet

Het is 2015. Kisanet is net 14 jaar als ze aankomt in Ter Apel. Ze heeft, in haar eentje, een maandenlange reis vanaf Eritrea afgelegd. Dat ze is gevlucht, is omdat ze graag vrij wil zijn.

Het regime in Eritrea is onderdrukkend. Jongens én meisjes moeten op hun 18e in militaire dienst. Een verplichting die vaak meer dan tien jaar duurt. Er is bovendien geen vrijheid van meningsuiting. En wie het land probeert te ontvluchten, loopt het risico te worden opgepakt. Kisanet heeft andere plannen: ze wil rijk worden en voor haar familie kunnen zorgen. De goede verhalen over Europa doen haat besluiten te vluchten. Als oudste dochter gaat ze vooruit en wil daarna haar ouders, broertje en zusje laten overkomen.

Op een dag vertrekt ze stiekem met een paar vriendinnen. Eerst naar buurland Soedan. Daar aangekomen besluiten de vriendinnen niet verder te gaan. Kisanet wel, ze reist verder in haar eentje naar Libië. Op doorreis in de Sahara is er een ernstig busongeluk waarbij meerdere passagiers omkomen. Zelf breekt Kisanet haar bekken en bovenbeen en moet vier maanden in het ziekenhuis blijven. Ze vindt het er verschrikkelijk.

Als ze dan eindelijk met de boot naar Italië kan, is ze gehandicapt. Ze kan niet lopen en zitten doet enorm veel pijn. Ondanks dat ze met zeshonderd mensen op een boot is, voelt ze zich ontzettend alleen. Gelukkig is er een vrouw die zich over haar ontfermt en met wie ze vanuit Italië naar Nederland reist. Ze hebben nog steeds contact.

Na drie dagen in Ter Apel komt Ellen, een jeugdbeschermer van Nidos. Kisanet doorloopt de asielpcedure en krijgt een voorlopige verblijfsvergunning van vijf jaar. Ellen zorgt dat ze komt te wonen in een kleine woongroep van Nidos. Hier deelt ze haar slaapkamer met twee andere Eritrese meisjes. De begeleiders zijn heel aardig. Kisanet vindt het er fijn.

Ze gaat ook naar school, naar een internationale schakelklas, waar ze wordt voorbereid op het reguliere onderwijs. Ze leert steeds beter Nederlands, krijgt rekenen en taal. En ze haalt haar inburgeringscursus. In 2018 is ze twee keer geopereerd aan haar been. Inmiddels kan ze gelukkig goed lopen.

Wanneer Kisanet in 2019 18 jaar en meerderjarig is, stopt de voogdij van Nidos. Kisanet gaat op kamers in Breda. Wanneer ze aan een opleiding wil beginnen, raakt ze zwanger. Kisanet en de vader van de ongeboren baby gaan uit elkaar. Kisanet besluit alleen voor de baby te gaan zorgen. Haar ouders, die naar Nederland kwamen toen zij 17 jaar was, zullen haar bijstaan. Zij wonen in het dorp Molenschot, op een uurtje rijden van haar vandaan.

Wanneer Kisanet in 2019 18 jaar en meerderjarig is, stopt de voogdij van Nidos.

De kinderbescherming, in beeld gekomen nadat een maatschappelijk werker tijdens een huisbezoek een zorgmelding heeft gedaan, meent dat ze vast niet voor haar ongeboren dochter kan zorgen: ze is immers een alleenstaande moeder en woont op een kleine kamer. Bovendien bleek bij een huisbezoek dat de trap naar de woning vies was, reden om zich ook zorgen te maken over de hygiënische omstandigheden waarin de baby gaat zou opgroeien.

Kisanet begrijpt het niet. Er zijn toch meer alleenstaande moeders in Nederland die een kleine woning hebben? Waarom zou die van haar niet geschikt zijn voor haar en haar kind? In Eritrea kan een heel gezin van 5 in zo'n kamer wonen. En bovendien, een vieze trap is toch zó schoon? Ze besluit dat ze het wel kan en gaat het ook zo doen.

Dat is het begin van de strijd met de maatschappelijk werkers: een van de gemeente en later ook een van het ziekenhuis. De maatschappelijke werker van het ziekenhuis is in aanloop naar de bevalling erbij gehaald omdat het om een buitenlandse moeder gaat. Samen dringen ze erop aan dat Kisanet weg moet uit haar huis. Ze mag de laatste weken van haar zwangerschap niet alleen zijn. Ze moet maar naar haar ouders toe. Zich aanmelden voor een moeder en kind woongroep, is ook een optie volgens de maatschappelijk werkster.

Kisanet wil niet tijdelijk bij haar ouders wonen. Hier heeft ze goed over nagedacht. Haar ouders wonen te ver van de stad. En met het openbaar vervoer vanaf haar ouders naar het ziekenhuis in Breda gaat te lang duren. De maatschappelijk werkers zien dit als onwil en volgens hen duidt dit op een gebrek aan inzicht over wat nodig is om goed voor een kind te zorgen. Ze menen dat ze onder toezicht moet, in een moeder en kind huis. Ze dreigen zelfs haar kind weg te halen, zo laag is het vertrouwen in Kisanet. Met Kisanet zelf, of mensen uit haar netwerk, wordt niet gesproken. Alleen óver haar. Omdat de maatschappelijk werkers er met Kisanet niet uitkomen, leggen ze de zaak voor aan de raad van kinderbescherming met de vraag om een voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS) op het ongeboren kind. Dit middel wordt vaak ingezet als er sprake is van een urgente situatie en kinderen accuut gevaar lopen en het daarmee te lang zou duren voordat een 'gewone' OTS kan worden uitgesproken.

De raad doet onderzoek naar de veiligheid van het ongeboren kind. Ook met de raad staat Kisanet lijnrecht tegenover de partijen. De raad vraagt een VOTS aan en Kisanet komt voor de rechter. Het zorgt allemaal voor extra spanning, wat niet goed is voor de baby. De rechter spreekt een VOTS uit op het ongeboren kind wegens zeer ernstige ontwikkelingsbedreiging. De raad meldt de rechtbank dat Nidos de VOTS moet uitvoeren, ofwel Ellen, de voormalige jeugdbeschermer van Kisanet, moet dit oplossen omdat de raad er niet uitkomt met moeder.

En zo wordt jeugdbeschermer Ellen nu de gezinsvoogd van het ongeboren kind van Kisanet. Zij was tot Kisanet 18 jaar werd ook haar jeugdbeschermer. Ze gaat in gesprek met Kisanet en vraagt haar naar haar ideeën over de bevalling. Kisanet geeft aan dat haar moeder 2 weken van tevoren komt en als de bevalling zich aandient gaan ze samen naar het ziekenhuis. Na de bevalling gaat ze voor een tijdje naar haar ouders. Alles is onderling goed besproken.

En zo wordt jeugdbeschermer Ellen nu de gezinsvoogd van het ongeboren kind van Kisanet. Zij was tot Kisanet 18 jaar werd ook haar jeugdbeschermer.

Jeugdbeschermer Ellen is blij dat Kisanet de zaken rondom de bevalling goed op orde heeft: waar ze op moet letten, het nummer van de verloskundige, wie er bij de bevalling is, etc. Ze legt uit dat mensen geen vertrouwen in haar hebben en dit haar kans is aan te tonen dat ze het wel georganiseerd heeft. Daarom zetten ze alles wat ze bespreken op papier, in een zogenoemd bevalveiligheidsplan. Ze stellen het samen op, zonder dwang, en maken op deze manier inzichtelijk hoe Kisanet de veiligheid voor haar kindje waarborgt.

Tegen het einde van haar zwangerschap slapen Kisanet en haar moeder in een tweepersoonsbed op haar kamer. Net zoals dat in de Eritrese cultuur gaat. **Wanneer een vrouw voor het eerst moeder wordt, wordt ze goed verzorgd door haar moeder en vrouwen uit de gemeenschap.**

Eritrese moeders zien het als hun taak om hun dochters in alles te ondersteunen en te begeleiden. Ze doen boodschappen, koken, maken het huis schoon, zorgen dat alles klaar is voor de baby. Dit komt ook in Nederland met grote regelmaat voor. Zij het dat moeders soms eerder in hun eigen huis blijven en heen en weer gaan naar hun dochter. Na de bevalling is er in Nederland vaak sprake van de inzet van een kraamhulp die moeder en kind kortdurend ondersteunt: de zogenaamde kraamzorg.

Een kraamhulp ondersteunt de moeder met bijvoorbeeld het verzorgen van de baby, een boterham maken, bezoek ontvangen, tips bij borstvoeding, etc. In Eritrea zijn het de moeders en de vrouwen uit de gemeenschap die na de bevalling zorgen dat de jonge moeders op krachten kunnen komen. Ze maken speciale gerechten klaar, ontvangen bezoekers en helpen bij de verzorging van de baby.

Op een zaterdagochtend gaat jeugdbeschermer Ellen spontaan op bezoek bij Kisanet. En zoals Kisanet heeft aangegeven, is haar moeder bij haar. Ellen begroet moeder en Kisanet en ze vertrekt na samen gekletst te hebben. Kisanet heeft ook van tevoren bedacht hoe ze met haar moeder naar het ziekenhuis zou gaan.

“Ze legt uit dat mensen geen vertrouwen in haar hebben en dit haar kans is aan te tonen dat ze het wel georganiseerd heeft.”

Ondanks haar goede voorbereidingen, lukt het Kisanet niet om de maatschappelijk werkers ervan te overtuigen dat ze goed voor zichzelf en haar kindje kan zorgen. Ze luisteren niet naar Kisanet. Kisanet wordt niet begrepen. Het gebrek aan communicatie en vertrouwen maakt dat Kisanet en haar ouders bezorgd zijn in de laatste weken van haar zwangerschap. Wat gaat de Nederlandse samenleving met hun, en vooral ook met het kind, doen? De stress die hierdoor ontstaat is niet goed voor de ongeboren baby en Kisanet geniet niet meer van haar zwangerschap.

Het is jeugdbeschermer Ellen die de betrokken maatschappelijk werkers corrigeert in hoe ze over Kisanet oordelen, zonder haar situatie goed te kennen. In de gesprekken gaat het alleen over hoe het volgens de maatschappelijk werkers zou moeten gaan. Op hun manier en zoals het gebruikelijk is in Nederland. Andere mogelijkheden werden niet meegenomen. Wat betreft huisvesting geeft ze aan dat Kisanet oprecht het probleem niet snapt. In Eritrea is het volkomen acceptabel dat een gezin op een kamer woont. Bovendien doet Kisanet haar best om een grotere woning te vinden,

maar het is op dit moment moeilijk om huisvesting te vinden. En dat gedoe over die vieze trap. Mag iemand daarop afgerekend worden? Het valt Ellen en Kisanet ook op dat de maatschappelijk werkers niet duidelijk uitleggen uit wat nou precies het probleem is. En dat ze niet aan Kisanet vragen wat ze wél wil en hoe ze wél de veiligheid voor haar kindje kan garanderen. Ellen geeft aan dat zij toch echt geen ontwikkelingsbedreiging ziet voor het kindje van Kisanet. Dat er geen sprake is van een schrijnende situatie, maar van een verantwoordelijke en gemotiveerde jonge moeder die wat hulp kan gebruiken in het vinden van een ruimere woning en het regelen van praktische zaken. Ellen vervult hier een cultuursensitieve brugfunctie tussen Kisanet en de maatschappelijk werkers.

Kisanet leerde van Ellen hoe je communiceert met hulpverleners: hoe je kunt laten zien wat je kan, hoe je in gesprek gaat over wat je wel en niet nodig hebt en wat je kunt doen wanneer het in de samenwerking niet goed gaat. Het bevalveiligheidsplan dat ze met Ellen heeft opgesteld heeft haar daarbij goed geholpen. En ze leert over hoe zwanger zijn en bevallen in Nederland anders gaat dan in Eritrea.

Op 20 februari 2020 is de bevalling. Kisanet krijgt uiteindelijk een keizersnede. Daar zijn Kisanet en haar moeder niet op voorbereid. Kisanet's moeder is niet bekend met de ingreep en raakt in paniek, bang dat haar kleinkind doormidden gezaagd wordt en haar dochter het niet overleeft. Samen met een tolk legt jeugdbeschermer Ellen de ingreep uit. Ze weet dat veel vluchtelingen, en vooral Eritrese vrouwen, weinig van hun eigen lichaam en van medische ingrepen afweten en voorlichting nodig hebben. Kisanet en haar moeder zijn ontzettend blij dat Ellen bij de bevalling aanwezig is. Ook toen Kisanet werd geopereerd aan haar been, tijdens de 10-minuten gesprekken op school en op andere belangrijke momenten was ze er. Niet alleen om Kisanet te ondersteunen, maar ook haar ouders en hen te helpen bij het integreren.

Na de keizersnede woont Kisanet drie maanden bij haar ouders. Jeugdbeschermer Ellen is verplicht kraamzorg te regelen voor Kisanet. De kraamhulp ziet dat Kisanet goed voor de baby zorgt en dat haar netwerk haar ondersteunt. De kraamhulp heeft alleen maar lovende woorden. Niet lang daarna krijgt Kisanet een plek in een nieuwbouwappartementenblok. Vervolgens is ze nog naar een andere iets ruimere kamer verhuisd. Ook nu weer helpt Ellen Kisanet.

De band die Kisanet en haar jeugdbeschermer Ellen hebben, ging niet altijd even soepel. Aan het begin van de voogdij, toen Kisanet nog onder haar begeleiding was als alleenstaande minderjarige vreemdeling (AMV), hadden ze veel ruzie. Over haar te blote kleding, over haar uitstapjes met vriendinnen naar de grote stad. Jeugdbeschermer Ellen vindt het belangrijk dat Kisanet begrijpt dat het niet om kritiek gaat, maar om hoe het in Nederland werkt. Ook wat betreft naar school gaan en de taal leren. Na de zware operatie aan haar been, belt Kisanet vanuit het ziekenhuis en zegt dat ze blij is dat de jeugdbeschermer Ellen haar altijd achter haar broek aan zat om de taal te leren. Dat kwam van pas. Ze had pijn, ze was alleen in het ziekenhuis en moest zelf het contact aangaan met de artsen. Het lukte haar om alleen in gesprek te gaan en aan te geven wat ze nodig had. Ze was opgelucht en trots.

De VOTS is kort na de bevalling opgeheven. Met Kisanet en haar dochter gaat het heel goed. Het meisje is nu anderhalf, Kisanet is stapelgek op haar. Ze zijn regelmatig bij de ouders van Kisanet. Volgens jeugdbeschermer Ellen is dit het gelukkigste Eritrese gezin van Nederland. Je ziet aan het meisje hoe verliefd ze op haar opa is: de toekomst lacht haar tegemoet. Maar Kisanet wil niet alleen zorgen, ze wil ook leren en werken. Zo kan ze een voorbeeld zijn voor haar dochter. Ze is net begonnen met de mbo entree-opleiding Zorg en Welzijn. Daarna wil ze graag in een ziekenhuis gaan werken.

Haar ervaringen wil Kisanet graag delen met andere alleenstaande minderjarige vluchtelingen en met hulpverleners. Ze wil voorlichting geven. Als ze naar school gaat, gaat haar dochtertje naar de kinderopvang. Ook passen haar ouders regelmatig op. Kortom, een liefdevolle familie. Het geeft te denken wat er gebeurd zou zijn als jeugdbeschermer Ellen niet betrokken was geraakt. Gelukkig voor het meisje, mama Kisanet en haar grootouders is dat wel gebeurd.

**Wat had Kisanet nodig gehad?
Herken je onderdelen uit dit verhaal?**
Informeer jezelf over culturele verschillen,
hulpverlening in Nederland en jouw
rechtspositie in besluitvorming
Meer informatie kun je vinden op:
www.procademy.nl/ouders

“De VOTS is kort na de bevalling opgeheven. Met Kisanet en haar dochter gaat het heel goed.”

Deze persona is gemaakt i.h.k.v. het project Samen Sterk; een samenwerkingsproject van Nidos en ARQ Centrum'45.

Gefinancierd door de Europese Unie